

zich eigenlijk
maakt; en dat
en keper bezien,
te vinden zijn,
zelve het best.

2. Visscher zijn
geleerdheid naar
de eerste vijf

trek wat deze
aank. Het alledaagsch.
n gloed in zijn
schoolsch, niet

dent op tegen
wij menschen
zelfs een kind
en alsof een
en in zich op-
verstaat en
worden, paed-
oo wil men het
agen, waar een
mag zingen,
en.
Vlischer met

n het ongeloof
beelding altoos
te verachte-
en die domme
eren al dingen
i begrijpen. Zij
moest begrip
e menselijke
geleerdheid
ders niet dan
de kortzichtig-
zijn, maar nu
zen, omdat zij
steren in met
weert, de leid-
huster der eeuw
schade doet,
rden in zaken,
n plaats daar-
nederhoefte. Die
is de onge-
I te kennen en
nensch moet en
nigrijpt. Wat is
van het begrip
neering en het
n het hied en
are zingen is
aanbieden en
veel gecon-
euw, in onze
an het socia-
et begrijpen,
in onze eeuw
ijk gebied en
ngen worde
ijpen.

protest dank-
klaren even
niet menige
de stelde.
e bedenking;
angt met het
erdrücken.
en schrijver
at er in liet
en dat „ge-
„ ook in het
„ (teren, toch
chte zekere
ragen.
aangaat een
nederwerf en
bladlijden
at de lezer
er, of weet
rden,
er gaat wel

sche orde-
ar door in
an belijden
et bejden
ot gewerkt
je, dat het
erheid van
ltheid van

weglatend,
en belijden,
nderling
nler.
waardoor
die reden
ra to wordt
at de belij-
eloof moet
ot te be-
geloven.
vuur. Het
niet ademt.
oor brandt
n het vuur
Door de
naar er kan
ruis is. Het
leven zich
r en vuur
Wat is nu
God werkt.
geloven,
n noodig.
kt, is zoo
ekt, is on-
n rekenen,
er is God
d. God is
Hij zich
Zyne ver-
is het won-
nari, geloof
enaar. Wij
„ maar wij
is door de
dingen be-
gen zijn tr

Nu is hiermee niets gezegd, waarvan we de
strekking niet beamen, maar is het niet
wat phantastisch opgezet, en zou wat scherper
begrip onderscheiding hier wel kwaad heb-
ben gedaan?

De schrijver ziet zeer juist het gevaar
van het steeds veldwinnend pantheïsme in,
maar loopt men geen gevaar tot zelfs in
zijn stijl de grenzen uit te wischen, als
men op zulk een wijze phantasie en rede-
neering doorneemt?

Toch ontmoette deze opmerking den
geachten schrijver niet.

Bij wat meer tuicht over zijn geest, kan
zijn trissche natuur ons nog veel uitne-
mensd leveren.

Lezers vindt hij stellig, en hij heeft hier
aanspraak op.

Hier en daar doet zich het verschijnsel
voor, dat iemand zonder enig ambt, maar
die toegelaten is door de classis om hier
en daar te oefenen, toch in den kerkeraad
mees opkomt, er gaat zitten als ware hij lid
van dat college, en soms zelfs als ware
het de natuurlijke zaak der wereld, zich
gedraagt als voorzitter.

Dit nu zijn misbruiken, waarin daarom
zoo diepe zonde schuilt, omdat ze feitelijk
een verachting zijn van de goddelijke ordi-
natie in zake het ambt, en niet anders
kunnen verklaard worden dan uit de neiging
om zich op den voorgrond te plaatsen.

Reeds meermalen wezen we er daarom
op, dat zoo iemand dan alleen recht heeft,
om in den kerkeraad te zitten, zoo hij be-
roeping of diaken is. Anders niet. Dit echter
kan men alleen in de plaats zijner wo-
ning zien. En omdat men onderling in de
plaats zijner inwooning is, is men nog vol-
strekt geen onderling in een andere kerk.

En het ambt van onderling is plaatselijk,
en kan alleen plaatselijk worden onge-
oefend.

En toch ligt in zulk een geval de schuld
volstrekt niet alleen bij zulk een Oefenaar.

Immers de leden van den kerkeraad be-
hoorden zelve beter op de hoogte te wezen
van wat ze als ambtsdragers in Christus' kerk
mogen toelaten, en wat ze moeten weren.

Ook behooren de kerkvisitatoren naar al
zulke misbruiken onderzoek te doen.

Niet om met overmacht en overmoed nu
elke ongerechtigheid op staan en voet uit te
roepen.

Dat ware een zondig clericalisme in nog
erger zin.

Maar wel om met kalmte, om met ernst,
om met liefde de lieden wie zulks aangaat,
het ongewoonde van zulke toestanden te
doen inzien, en aan te dringen op betering.

KUYPER.

Uit de Pers.

Onze diaconieën slapen nog veel te veel.
Toch komt er eenige roering in haar stille
behuizing, en dit reeds spelt betere dingen.

Ook de 2. Hollandsche Kerkbede merkt dit
op, waarin Dr. Sikkels naar aanleiding van de
Diaconale Conferentie kortelings geleiden te
Gravenhage gehouden, zich in deze voege
uitlaat.

Ons dunkt ook, dat de vereeniging der kerken een
geschikte gelegenheid is om het spoor, waarop deze
samenkomsten liepen, wat te verleggen.

Het *Widernat* is een ambt, dat gewis van de
andere ambten onderscheiden is. Doch te strengte
schieding der ambten is niet het wezen der kerk-
bede, en doordt die ambten geheel en slechts *ver-
hinderd* worden blijven over in plaats van de gezonde
opreining der kerken van het lichaam van Christus.

Zulke een schieding heeft dan ook aan de andere
zijde hare trouwe uitwerking daarin, dat de verhouding
van het ambt tot de gemeente overziet geheel
averziet in de voorstellen leven gaat.

Deze dingen zijn van een heel gewicht, dat wie
waarlijk het lichaam des Heeren lief heeft, hierin niet
teer genees weeten kan.

Wij zijn tegen de onafhankelijke synodale organi-
satie opgekomen voor de gemeente van Christus. Maar
als het moest, zouden we evenzeer voor het lichaam
der gemeente opkomen tegen de ambten.

Niet als zouden de ambten niet tot het lichaam
behooren, doch *er wille van het lichaam*. De ge-
doopte gemeente, de vergadering der gelovigen, die
verzameling der bondgenooten, de *kerk* des Heeren
is altijd het *voornaamste*. Het ambt is slechts een
hand of oog en het lichaam te dienen in gehoorsaamheid
aan het hoofd.

Maar daarom ook mag het lichaam nooit opge-
offerd aan een arm of been. Als het moet last el-
ken noodde ook al ten been afsteken en zijn oog uit-
trekken. Het *lichaam* blijft zonder hand of oog.

De ambten hebben dit alid te bedenken. *Den*
zullen ze gevoel ook voor elander houden en be-
seffen, dat ze verschillende organen zijn van het
zelfde *lichaam*, en dus ook niet elander op het iustigste
in betrekking staan. Zij zijn *elke* in het lichaam.

Datzum mogen dialenen niet te zeer van den
kerkeraad afgezonderd worden. Naar onze geloofs-
belijdenissen behooren zij tot den kerkeraad, namelijk
in den breeder zin van de gezamenlijke verzorgers
des lichaams. Een diaken die slechts iust had voor
de armen, en die ook niet en bovenal zijne roeping
voor *het lichaam des Heeren* gevoelde, zou de rechte
diaken niet zijn. Maar zoo ook een onderling, die
slechts voor de particuliere vermaning der zielen
en de tuchtzaken leefde en *kluiszinnig* niet voor de
ontwikkeling van den dienst des Woords, anderszins
niet voor de oprichting van het vervallen diaconaat
gloof, en eindelijk niet de opening van het *lichaam*
van Christus *leest* niet. — die mist het eigenlijke
ambtsbeef van *kerk* dienst.

En wat we van diaconen en onderlingen zeiden,
geldt wel met het minst van de *synodale* der *Woord*.
Heel de openbaring en de welstand van Christus
naar het Woord, en in het lichaam en in de organen,
is hun bevelen.

Van *kerkeraad* en *diaconie* zoo naast elkaar mogen
we dan ook slechts geloven en spreken. De *diaconie*
is een functie der *kerk*. Die functie oefenen de
diaconen en ze vergaderen daarvoor afzonderlijk, maar
ze oefenen toch de functie der *kerk*. Daarom is de
diaconie, die dienst der kerk ten behoeve der armen,
een zaak, die den kerkeraad aangaat. Hoe de diaconie
zich moet openbaren, welke wegen zij moet inslaan,
en alle verhoudingen en verhoudingen, waarop zij als
organ van Christus' gemeente acht moet geven, dit
alles is een zaak der kerk.

Het behoort aan de behering der *kerkeraad*. Niet
aan de vergadering van diaconen en onderlingen, die
de inwendige regeering van het lichaam beherigen,
maar aan de *kerkeraad* in *breder* zin, zoals de
belijdenis die geestelijke regeering, bij welke kerkeraad
heel de welstand van het lichaam ter sprake komt de
onderhouding den ambten enz. en waarin ook de
diaconen zitting hebben.

En daarom, voor zoover gemeenschappelijke over-
legging en samenwerking, classis, provinciaal of
nationaal noodig is, — (en die is gewis wel noodig
in onze tijd, ja 't is de vraag, of zij niet voortdo-

rend elsch is van de eenheid der kerken) — waar die
overlegging noodig is, daar behoort zij tot de zaak der
kerken.

Een soort van meerdere vergadering der brede
kerken, al is het oplossen moet, moeten we dan
hebben, waaraan de kerken en diaconen des Woords,
en onderlingen en diaconen afvaardigen tot het hou-
den van *samenkomsten* over de roeping der kerken
bepaald in onze dagen tegenover de menscheit en de
maatschappij in het algemeen en over wat tot den
diaconale dienst in deroef behoort in het bijzonder.
In hoeverre goddijne samenkomsten met classen of
prov. synode in verband kunnen gebracht worden,
laten we hier in het midden. Slechts dit willen we er
van zeggen, dat ze niet in classen of synoden mogen
opgaan of liever *ontgaan*. Classen en synoden doen
saken al en we moeten *beperkingen* hebben. De
diaconale conferenties hebben zelf het bewijs geleverd,
dat als men *saken* op zulke vergaderingen gaat doen,
het eigenlijke doel, *opbrekking van het lief* over
roeping voor den Heere in den weg der reformatie
en met het oog op den tijd, waarin wij leven, gemist
wordt.

Hartelijk hopen we, dat we na de vereeniging zulke
conferenties krijgen, *pastoraal, presbyteriaal en dia-*
conaal. Men niet van een gescheide.

Om de kerk is het te doen in de ambten.

Kerkelijke conferenties

Het best ware mischien, dat telkens een kerkeraad
zulk een conferentie, provinciaal of nationaal organi-
seerde en daarvan de *leiding* hield.

En dat telkens door een conferentie een kerkeraad
wel aangesocht om een volgende conferentie te
organiseren.

Tenzij de meerdere vergaderingen in dezen advies
een weg aanwelen.

In elk geval hopen we, dat na de vereeniging zoo
er een conferentie komt, die van een kerkeraad (in
breder zin) uitgaat.

En dat de te houden gehouden diaconale conferenties
schoon in dankbare herinnering, tot de geschiedenis
behooren.

Dit nu zijn misbruiken, waarin daarom

zoo diepe zonde schuilt, omdat ze feitelijk
een verachting zijn van de goddelijke ordi-
natie in zake het ambt, en niet anders
kunnen verklaard worden dan uit de neiging
om zich op den voorgrond te plaatsen.

Reeds meermalen wezen we er daarom

op, dat zoo iemand dan alleen recht heeft,
om in den kerkeraad te zitten, zoo hij be-
roeping of diaken is. Anders niet. Dit echter
kan men alleen in de plaats zijner wo-
ning zien. En omdat men onderling in de
plaats zijner inwooning is, is men nog vol-
strekt geen onderling in een andere kerk.

En het ambt van onderling is plaatselijk,
en kan alleen plaatselijk worden onge-
oefend.

En toch ligt in zulk een geval de schuld
volstrekt niet alleen bij zulk een Oefenaar.

Immers de leden van den kerkeraad be-
hoorden zelve beter op de hoogte te wezen
van wat ze als ambtsdragers in Christus' kerk
mogen toelaten, en wat ze moeten weren.

Ook behooren de kerkvisitatoren naar al
zulke misbruiken onderzoek te doen.

Niet om met overmacht en overmoed nu
elke ongerechtigheid op staan en voet uit te
roepen.

Dat ware een zondig clericalisme in nog
erger zin.

Maar wel om met kalmte, om met ernst,
om met liefde de lieden wie zulks aangaat,
het ongewoonde van zulke toestanden te
doen inzien, en aan te dringen op betering.

KUYPER.

Onze diaconieën slapen nog veel te veel.
Toch komt er eenige roering in haar stille
behuizing, en dit reeds spelt betere dingen.

Ook de 2. Hollandsche Kerkbede merkt dit
op, waarin Dr. Sikkels naar aanleiding van de
Diaconale Conferentie kortelings geleiden te
Gravenhage gehouden, zich in deze voege
uitlaat.

Ons dunkt ook, dat de vereeniging der kerken een
geschikte gelegenheid is om het spoor, waarop deze
samenkomsten liepen, wat te verleggen.

Het *Widernat* is een ambt, dat gewis van de
andere ambten onderscheiden is. Doch te strengte
schieding der ambten is niet het wezen der kerk-
bede, en doordt die ambten geheel en slechts *ver-
hinderd* worden blijven over in plaats van de gezonde
opreining der kerken van het lichaam van Christus.

Zulke een schieding heeft dan ook aan de andere
zijde hare trouwe uitwerking daarin, dat de verhouding
van het ambt tot de gemeente overziet geheel
averziet in de voorstellen leven gaat.

Deze dingen zijn van een heel gewicht, dat wie
waarlijk het lichaam des Heeren lief heeft, hierin niet
teer genees weeten kan.

Wij zijn tegen de onafhankelijke synodale organi-
satie opgekomen voor de gemeente van Christus. Maar
als het moest, zouden we evenzeer voor het lichaam
der gemeente opkomen tegen de ambten.

Niet als zouden de ambten niet tot het lichaam
behooren, doch *er wille van het lichaam*. De ge-
doopte gemeente, de vergadering der gelovigen, die
verzameling der bondgenooten, de *kerk* des Heeren
is altijd het *voornaamste*. Het ambt is slechts een
hand of oog en het lichaam te dienen in gehoorsaamheid
aan het hoofd.

Maar daarom ook mag het lichaam nooit opge-
offerd aan een arm of been. Als het moet last el-
ken noodde ook al ten been afsteken en zijn oog uit-
trekken. Het *lichaam* blijft zonder hand of oog.

De ambten hebben dit alid te bedenken. *Den*
zullen ze gevoel ook voor elander houden en be-
seffen, dat ze verschillende organen zijn van het
zelfde *lichaam*, en dus ook niet elander op het iustigste
in betrekking staan. Zij zijn *elke* in het lichaam.

Datzum mogen dialenen niet te zeer van den
kerkeraad afgezonderd worden. Naar onze geloofs-
belijdenissen behooren zij tot den kerkeraad, namelijk
in den breeder zin van de gezamenlijke verzorgers
des lichaams. Een diaken die slechts iust had voor
de armen, en die ook niet en bovenal zijne roeping
voor *het lichaam des Heeren* gevoelde, zou de rechte
diaken niet zijn. Maar zoo ook een onderling, die
slechts voor de particuliere vermaning der zielen
en de tuchtzaken leefde en *kluiszinnig* niet voor de
ontwikkeling van den dienst des Woords, anderszins
niet voor de oprichting van het vervallen diaconaat
gloof, en eindelijk niet de opening van het *lichaam*
van Christus *leest* niet. — die mist het eigenlijke
ambtsbeef van *kerk* dienst.

En wat we van diaconen en onderlingen zeiden,
geldt wel met het minst van de *synodale* der *Woord*.
Heel de openbaring en de welstand van Christus
naar het Woord, en in het lichaam en in de organen,
is hun bevelen.

Van *kerkeraad* en *diaconie* zoo naast elkaar mogen
we dan ook slechts geloven en spreken. De *diaconie*
is een functie der *kerk*. Die functie oefenen de
diaconen en ze vergaderen daarvoor afzonderlijk, maar
ze oefenen toch de functie der *kerk*. Daarom is de
diaconie, die dienst der kerk ten behoeve der armen,
een zaak, die den kerkeraad aangaat. Hoe de diaconie
zich moet openbaren, welke wegen zij moet inslaan,
en alle verhoudingen en verhoudingen, waarop zij als
organ van Christus' gemeente acht moet geven, dit
alles is een zaak der kerk.

Het behoort aan de behering der *kerkeraad*. Niet
aan de vergadering van diaconen en onderlingen, die
de inwendige regeering van het lichaam beherigen,
maar aan de *kerkeraad* in *breder* zin, zoals de
belijdenis die geestelijke regeering, bij welke kerkeraad
heel de welstand van het lichaam ter sprake komt de
onderhouding den ambten enz. en waarin ook de
diaconen zitting hebben.

En daarom, voor zoover gemeenschappelijke over-
legging en samenwerking, classis, provinciaal of
nationaal noodig is, — (en die is gewis wel noodig
in onze tijd, ja 't is de vraag, of zij niet voortdo-

De vergadering wordt gesloten met het zin-
gen van Ps. 2:7 en dankzegging door br.
Etinga.

De H. VAN DIJK SR.,
Seriba.

KOOTWIJK. De arme boeren te Kootwijk
worden opnieuw van Synodale zijde met tal
van processen bedreigd.

Het geldt op heden de z.g. „uitgangen“.

Voor circa 200 jaar besloten een vijf en
twintigtal van de meest gegoede boeren, het
schrale predikantstracament met 1/25 te ver-
betteren en ook voor den kosten een inkommen
van 1/2 in het jaar bijeen te brengen.

Deze bijdrage, voorheen in koren en brood,
of ook in geld toegezegt, was een geheel vrij-
willige maar werd langzamerhand gewoonte en
eindelijk door kerkvoogden als een vaste in-
komst beschouwd.

Reeds tal van jaren weigerden zeer velen,
vooral zij, die zich later in deze gemeente had-
den gevestigd, die z.g. uitgangen, door kerk-
voogden als een zeker recht op de huizen
aangemerkt, te voldoen.

Sedert 20 April 1891 zijn de goederen in
handen van Synodale kerkvoogden en nu
meende, de voor de stoffelijke belangen zoo
ijverend consulent, gelet op de inkomsten vol-
gens een oud kerkeboek, ook deze posten (de
meesten zijn van 50, van 37 1/2 en van 25 cent)
te moeten innen.

De 22e Dec. 11. ontvingen de boeren een
schrijven, door den consulent Dr. R. J. Lambers
te Barmveld geteekend, van den volgende inhoud:

„Mij is volmacht gegeven door kerkvoogden
om schuldige posten in te vorderen en daartoe
in geschied, iederen markdag tot op een
maand na datum dezes.

„Ik geef u kennis dat uw uitgang over de
jaren... (soms over 10 en meer jaren) open-
staat, tot een bedrag van 50 cent per jaar.

„Bij verzuim moet het geld worden door
de bevoegde macht en komen kosten, die men
vermijden kan“ enz.

Van dat schrijven namen de boeren volstrekt
geen nota, wel vroegen zij zich af, of het innen
van achterstallige posten, tegenwoordig ook al
behoorde bij het werk van een consulent.

Voor enkele dagen ontvingen zij opnieuw
een schrijven, nu geteekend door Mr. Bolhuis,
advocaat te Utrecht en van dezen inhoud:

„Kerkvoogden te Kootwijk verzoeken mij
u te dagvaarden tot betaling van het door u
verschuldigde aan pastoor en kosterij.

„Wensent u daarover een duur proces te
voeren“.

„Zoo neen, betaal dan nu de komende week
aan mij of aan Dr. R. J. Lambers, die tot de
ontvangst gemachtigd is“.

De boeren hebben den heer Bolhuis doen
weten dat zij alleen bereid zijn om te betalen,
mits op vertoon van bewijs, dat zij zich ver-
bonden hebben jaarlijks dat bedrag te storten,
want dat, toen zij de huizen kochten of huur-
den, de verkoper of verhuurder in het minst
van deze verplichting niet heeft gesproken en
dat niet alleen hunne akten, maar ook alle
vorige koopakten, met geen enkel woord van
de zogenaamde „uitgangen“ gewagen.

Dr. J. H. HOUTZAGERS.

Binnenland.

We vestigen de aandacht op de propaganda-
vergadering, die de Bond van Jongelingsver-
eenigingen op Gereformeerden grondslag zal
houden, ten einde de belangen der Gerefor-
meerde Jongelingsverenigingen in Zuid-Hol-
land te bespreken, op den zaden Paschdag,
in de Ned. Geref. kerk te 's Hage.

Het doel is, meer licht te verspreiden over
verschillende vraagpunten, die Jongelingsver-
eenigingen betreffende.

De agenda vermeldt o. a. 3 referaten. Een
van Dr. H. Buitenhuis, over: *De betekenis der
Christelijke jongelingsverenigingen voor onze
dagen*. Een van den heer H. de Wilde, van
's Gravenhage, over: *De jongelingsvereniging
op staatkundig gebied*. Eindelijk een van den
heer Jb. van Oversteeg, van Amsterdam, over:
*Het recht van organisatie voor de Gereformeerde
Jongelingsverenigingen*.

De vergadering zal worden geleid door Dr.
P. Biesterveld van Rotterdam. Des avonds
vindt een openbare vergadering in de Wester-
kerk plaats, waar optreden de WelEw. Heeren
D. P. Biesterveld, van Rotterdam en Dr. C.
W. J. van Lummel, van Delft. Het zal wel
niet noodig zijn ons Geref. J.-vereenigingen tot
deelneming op te wekken.

Zending.

II.

DE VREEMDELING.

De betrekkingen van China met vreemde
volken waren tot nu een halve eeuw geleden
weinig en ongeregeld. Aardrijkskundig van
de wereld afgesloten, was China vóór de uit-
vinding der stoomvaart moeilijk bereikbaar.
Zoodoende liet men het grootste deels zijn eigen
lot bestemmen; slechts volken van mindere
betekenis oefenden er eenigen invloed.

Thans echter is alles veranderd. China staat,
zo zegt een van zijn inwendige staatsle-
den, aangezicht tot aangezicht voor toestan-
den, die hun weers in de geschiedenis des
rijks niet hebben. Het is 't besluit des Hemels
en wij kunnen onze deuren niet sluiten en
weigeren vreemdelingen te ontvangen of onze
handen vrouwen en weigeren met hen te doen
te hebben.

Het is betrouwbare en bewezen, dat de
Chinezen reeds 150 jaar vóór Christus han-
delsbetrekkingen hadden met het Romeinse
rijk. Maar de lange en gevaarlijke reis naar
China over de bergen en hoogvlakten van
Midden-Azië maakte den handel onzeker en
ongeregeld. In de 9de eeuw dreven de Ara-
biëren handel met China, door middel van
jonken of schuiten, die den Indischen Oceaan
bevoeren, door de straat van Malacca gingen
en de oostkust van China bezochten tot Hang-
chow. De reis van den beroemden Venetiaan
Marco Polo in de dertiende eeuw, zijn lang
verblijf in China, en 't verhaal dat hij van zijn
bijzonder en ervaringen deed, vestigden zeer
bijzonder de aandacht van West Europa op
het groote Mongoolrijk. Een der gevolgen
hiervan was de uitzending van Roomsche zen-
delingen naar China, om de heidenen tot het
Christendom te bekeeren. Hun arbeid was
schijnbaar althans bijzonder gelukkig; doch hun
werk werd vernietigd, toen het Mongoolse
vorstenhuis werd verdreven.

In de 16e eeuw vinden wij Portugal en ons
vaderland bezig met het vormen van handels-
betrekkingen met China, natuurlijk over zee.
Aanvankelijk slaagde men. Opmerkelijk is dat
China tot dien tijd voor den buitenlandschen
handel openstond. Doch onze voorvaderen
veroverden Malacca en vestigden zich op het
Chineesche eiland Formosa, later weer verloren,
waarbij Dr. Hambroek zijn leven opofferde; de
Spanjaarden namen de Philippijnsche eilanden;
de Portugezen vestigden zich zelfs in eigenlijk
China door Macao in bezit te nemen. Dit al,
en 't meest wel de min of meer roofzieke wijs
waarop sommige handelaars uit Europa langs
de kusten van China te werk gingen, wreke
den argwaan der Chinezen. Zij sloten hun
gehele land, de stad Canton uitgezonderd,
voor den overzeeschen handel af.

In de zeventiende eeuw begon de handel
in Engeland met China. Eerstgenoemd rijk
voerde in 1842 met China den zoogenoemden
opiumoorlog 't eind was, dat tal van ha-
vens voor de vreemdelingen werden geopend
en zij zich in China konden vestigen. Is ook
Engeland's invloed 't laatst gekomen hij is
voor China en op zijn verhoudingen van
groter betekenis geweest dan die van alle
andere volken saam.

Doch zijn er ook reeds zeer vroeg door
Europeesche rijken pogingen gedaan om han-
dels- en staatkundige betrekkingen met China
aan te knoopen, in de laatste vijftig of juist
dertig jaar is het land werkelijk voor het ver-
keer van vreemdelingen opengesteld. De opium-
oorlog van 1842 was een onrechtvaardige daad
van Britsche zijde. Het Christelijk Engeland
dwong het heidensehe China 21 miljoen te
betalen voor den opium, die Britsche koopli-
den in het land hadden gesmokkeld en die de
Chineesche regering had doen vernietigen.
Daarbij had China 10 miljoen oorlogskosten te
betalen. Toch heeft het God in zijn voorzie-
nigheid behaagd, uit dit kwaad het goede en
voor China zo voor de beschafte wereld te
doen geboren worden. Want deze krijg opende
China voor den vreemdeling en maakte het
optreden van Christelijke zendingen in het land
mogelijk.

Door het verdrag van Nanking, waarmee de
oorlog werd besloten, werd in vijf Chineseesche
kusthavens aan vreemdelingen vergund te
wonen, t. w. in Canton, Foetsjoë, Ningpo,
Shanghai en Tientsin. Vóór de opening der
havens, sinds het land voor Portugeesche en
Nederlandsche handelaren was gesloten, sedert
de uitdrijving der Jesuïtische zendingen, had
geen vreemdeling op Chineeschen grond mogen
wonen, tenzij dan binnen de enge grenzen of
de kleine ruimte de „Factorijen“ genaamd op
den oever der rivier van Canton. Thans kun-
nen vreemdelingen, „zij zendingen, kooplie-
den, of ambtenaren, binnen de grenzen des
rijks wonen, wel is waar onderworpen aan
hun eigen wetten, maar terwijl bescherming
van leven en eigendom hun door de Chineesche
regering is gewaarborgd.

Bepierking blijft dus ook na de intrekking
van het verbod bestaan. 't Is hier niet de
plaats daarvoor uit te weiden. Zeker is dat
wie let op de geschiedenis, vooral der
laatste drie eeuwen moeilijk kan ontkennen
dat, zoalng vreemdelingen getracht hebben
met China in handelsbetrekkingen te komen, het
nooit veilig voor dat rijk zou zijn geweest on-
belemmerd verkeer met de volken in het Westen
te laten. De aanleiding van den argwaan
melden we reeds; 't was het hoogst laakbaar
gedrag van velen die op deze kusten handel
dreeven. Daarbij kwamen de plannen der Jesu-
ieten die naar staatkundige macht streefden en
zich met het burgerlijk gezag inlieten. Wel
verging het den Roomschen zendingen in
China niet als in Japan, maar het wantrouwen
en de vrees ontrent den vreemdeling was bij de
Chinezen opgewekt. 't Is trouwens wellicht kwa-
lijk te ontkennen dat had men steeds talrijken
vreemdelingen vrijelijk toegelaten, hoogwaars-
chijnlijk de regering zou zijn omgeworpen en
het land verdeeld tusschen drie of vier der
machtigste volken van Europa.

Na den oorlog tusschen China en de twee
bondgenooten Engeland en Frankrijk, werden
wedermans havens voor vreemdelingen ter woon
opengesteld. Nogmaals werd in 1876 na onder-
handelingen ten gevolge van de moord op een
Engelsch commissaris door Chinezen gepleegd
het getal „verdrags-havens“ vergroot. In 't geheel
telt men er thans 21 op de Chineesche kust
en langs de Yangtsie of Blauwe rivier. Vreem-
delingen mogen daar wonen, eigendom bezi-
ten en handel drijven.

Aanvankelijk waren ook de zendingen tot
deze havens beperkt. Doch zij hebben reeds
lang de grenzen daarvan overschreden en thans
vindt men hen over geheel China verspreid,
gelijk o. a. bleek bij de jongste vervolgingen.

Kortom, naar Gods bestel heeft de christe-
lijke beschaving het groote, lang afgesloten
land bereikt en zijn de Chinezen uit hun ver-
standelijken